

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цифрові бізнес-моделі та інновації

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	C1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), спеціалізація C1.01 Економіка C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-7)
Курс, семестр викладання	1 курс, 2 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	7 кредитів ЄКТС (210 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 40 год., практ. зан. – 38 год., самост. роб. – 132 год.; заочна форма навчання: лекц. – 20 год., практ. зан. – 22 год., самост. роб. – 168 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Публічного управління та цифрової економіки
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники / викладачі

ОРЛОВ Василь Миколайович, професор кафедри публічного управління та цифрової економіки, доктор економічних наук, професор

E-mail: Orlov_vn@ukr.net

Консультації: згідно розкладу консультацій кафедри публічного управління та цифрової економіки, каб. 231К (головний корпус)

ТОЧИЛІНА Юлія Юріївна, доцент кафедри публічного управління та цифрової економіки, кандидат економічних наук, доцент

E-mail: lula_2405@ukr.net

Консультації: згідно розкладу консультацій кафедри публічного управління та цифрової економіки, каб. 231К (головний корпус)

Загальна інформація про дисципліну

Мета дисципліни розширення уявлень здобувачів освіти про сутність і масштаби цифрової трансформації сучасного суспільства, усвідомлення

	її впливу на соціально-економічні, політичні та культурні процеси; формування системи знань про інституційні та технологічні основи цифрового розвитку; розвиток аналітичного мислення, здатності оцінювати ризики й можливості цифровізації, а також практичних навичок адаптації до змін у суспільному житті, зумовлених активним упровадженням цифрових технологій і сервісів.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). СК-4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження. СК-11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне фінансове та кадрове забезпечення.
Програмні результати навчання	ПРН-9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень. ПРН-10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи цифрових бізнес-моделей та інновацій.	Поняття цифрових бізнес-моделей та їх сутнісні характеристики. Відмінності цифрових бізнес-моделей від традиційних моделей господарювання. Роль цифрових платформ, екосистем та мережевих ефектів у формуванні сучасних бізнес-моделей. Взаємозв'язок інновацій та конкурентних переваг підприємства. Теоретичні підходи до розуміння інноваційності, цифрової трансформації та її впливу на структуру підприємства, управлінські процеси та взаємодію з ринковим середовищем. Аналіз ключових концепцій стратегічного розвитку цифрових бізнес-моделей, їхніх можливостей і обмежень.
Тема 2. Структура та компоненти цифрових бізнес-моделей.	Складові цифрових бізнес-моделей: ціннісна пропозиція, клієнтські сегменти, канали взаємодії, партнерські екосистеми, джерела доходів та структура витрат. Роль цифрових технологій у забезпеченні ефективності кожного елементу бізнес-моделі. Взаємозв'язок внутрішніх ресурсів підприємства, технологічного потенціалу та зовнішнього цифрового середовища. Методи аналізу та оптимізації компонентів бізнес-моделі для підвищення її гнучкості та адаптивності в умовах швидких ринкових змін.
Тема 3. Інноваційні стратегії та процеси в цифровому бізнесі.	Типи інновацій: продуктові, процесні, організаційні, маркетингові та їхній вплив на розвиток бізнес-моделей. Стратегії відкритих інновацій, співпраці з партнерами та стартапами, використання краудсорсингу і цифрових платформ для генерації інновацій. Процеси управління інноваційною діяльністю, оцінювання ефективності інновацій та інтеграції нових технологій у бізнес-процеси. Значення стратегічного планування і формування інноваційної культури підприємства.
Тема 4. Дизайн та адаптація цифрових бізнес-моделей.	Підходи до моделювання бізнес-моделей із застосуванням цифрових інструментів, таких як Business Model Canvas, Lean Startup та Design Thinking. Прототипування і тестування моделей, адаптація бізнес-моделі під вимоги цифрового ринку та швидкі зміни технологічного середовища. Інтеграція інновацій у існуючі процеси підприємства для підвищення ефективності та гнучкості. Оцінка ризиків і прогнозування можливих сценаріїв розвитку бізнес-моделі.
Тема 5. Фінансова та економічна ефективність цифрових бізнес-	Методи оцінки економічної ефективності цифрових бізнес-моделей та інноваційних проектів. Основні показники продуктивності, рентабельності, ROI, фінансові ризики та шляхи їхнього управління. Взаємозв'язок між інноваційними інвестиціями, цифровою трансформацією та довгостроковою стійкістю підприємства. Стратегії оптимізації витрат і доходів у цифровому середовищі. Роль фінансового планування та контролю при реалізації інноваційних проектів.

<i>моделей.</i>	
Тема 6. Цифрові платформи та екосистеми як основа інноваційних бізнес-моделей.	Сутність цифрових платформ, маркетплейсів та екосистем, їх роль у створенні додаткової цінності для клієнтів і партнерів. Мережеві ефекти та моделі монетизації цифрових платформ. Інтеграція стартапів, партнерів та користувачів у процеси інноваційної діяльності. Використання платформ для масштабування бізнесу, залучення ресурсів і формування конкурентних переваг. Вплив цифрових екосистем на розвиток нових бізнес-моделей та зміну ринкових стратегій.
Тема 7. Управління інноваційними проектами та цифровими трансформаціями	Методи планування, реалізації та контролю цифрових проектів. Підходи до управління змінами, ризиками та ресурсами в умовах цифровізації. Використання гнучких методологій Agile і Scrum у впровадженні інноваційних проектів. Взаємозв'язок стратегічного управління та практичних інструментів реалізації цифрових проектів. Моніторинг і оцінка результатів, адаптація проектів під зміни ринку та технологічного середовища.
Тема 8. Тенденції розвитку цифрового бізнесу та майбутні інноваційні моделі	Сучасні та перспективні тенденції цифровізації бізнесу, вплив штучного інтелекту, блокчейну, Інтернету речей, аналітики великих даних на розвиток бізнес-моделей. Концепції цифрових платформ майбутнього та інноваційних екосистем. Зміни ролі підприємств і користувачів у цифровій економіці. Вплив глобальних і національних стратегій цифрового розвитку на формування інноваційних бізнес-моделей та конкурентних переваг. Прогнозування та оцінка потенційних можливостей і ризиків цифрового бізнесу.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Вербальні	Застосовуються для подання теоретичного матеріалу, розкриття сутності ключових понять, закономірностей і категорій цифрових бізнес-моделей та інновацій, пояснення механізмів формування ціннісної пропозиції, структури цифрових платформ, процесів інтеграції інновацій у бізнес-процеси та стратегічних підходів до розвитку підприємства в умовах цифровізації. До вербальних методів, що використовуються при вивченні дисципліни «Цифрові бізнес-моделі та інновації», належать пояснення, лекція-бесіда, розповідь, діалог, дискусія, обговорення кейсів сучасних цифрових бізнесів, інтерактивні лекції, індивідуальні та групові консультації. Такі методи сприяють глибшому засвоєнню теоретичних положень щодо цифрової трансформації бізнесу, розвитку критичного та стратегічного мислення, формуванню власної позиції щодо впровадження інновацій і цифрових моделей, а також навичок аргументованого обговорення проблем цифрового підприємництва.
Наочні	Застосовуються для візуалізації процесів формування та функціонування цифрових бізнес-моделей, відображення структури платформ і екосистем, інноваційних процесів у бізнесі та тенденцій розвитку цифрових ринків. Під час лекційних і практичних занять використовуються мультимедійні презентації, інфографіка, інтелект-карти, схеми бізнес-моделей, скетчноутинг та відео-аналітика кейсів провідних цифрових компаній. Такі методи забезпечують краще розуміння взаємозв'язків між інноваціями та бізнес-ефективністю, сприяють формуванню системного бачення цифрових бізнес-процесів і розвитку навичок інтерпретації інформації.
Інтерактивні	Спрямовані на активне залучення здобувачів освіти до аналізу цифрових бізнес-моделей, інноваційних процесів та стратегій підприємств, розвиток уміння застосовувати здобуті знання для розробки власних цифрових проектів та бізнес-рішень, а також формування навичок командної роботи. Використовуються робота в малих групах, мозковий штурм, рольові ігри, аналіз кейсів, дебати, обговорення стратегічних рішень цифрових компаній, проектна діяльність, створення концепцій нових бізнес-моделей. Такі

	методи сприяють розвитку критичного та креативного мислення, комунікативних навичок, уміння співпрацювати в команді, приймати стратегічно обґрунтовані рішення та адаптувати бізнес-моделі до змін цифрового середовища.
Практичні	Спрямовані на формування у здобувачів освіти вмінь і навичок розробки, адаптації та оцінювання цифрових бізнес-моделей, впровадження інновацій та стратегічного управління цифровими проектами. Реалізація практичних методів відбувається через виконання індивідуальних і групових завдань, створення презентацій і прототипів бізнес-моделей, аналіз кейсів цифрових компаній, роботу з відкритими базами даних та цифровими інструментами для моделювання бізнес-процесів. Такі методи розвивають аналітичні, комунікативні та проєктні компетентності, необхідні для ефективного планування та управління інноваційними цифровими проектами.
Методи дистанційного навчання	Спрямовані на підтримку безперервного освітнього процесу в цифровому середовищі. Передбачають проведення лекцій, практичних занять і консультацій за допомогою платформи Zoom, а також організацію навчальної взаємодії через Moodle. Для самостійної роботи використовуються електронні бібліотеки, статистичні бази, відкриті аналітичні ресурси та електронні підручники.

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	<p>Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач освіти може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 7 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає другому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме:</p> <p>Знання – розуміння сутності цифрових бізнес-моделей та їх основних елементів; знання концепцій створення, передачі й отримання цінності в умовах цифрової економіки; розуміння принципів інноваційного розвитку, теорій відкритих інновацій, платформених екосистем і мережевих ефектів; знання класифікацій цифрових бізнес-моделей, їх функціональних характеристик і сфер застосування; усвідомлення впливу сучасних цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, блокчейну, великих даних, Інтернету речей і хмарних сервісів, на трансформацію бізнес-процесів та конкурентних стратегій підприємства; знання інструментів проєктування бізнес-моделей.</p> <p>Уміння/навички – аналізувати цифрові бізнес-моделі та визначати їх сильні й слабкі сторони; використовувати сучасні цифрові інструменти й аналітичні платформи для моделювання інноваційних рішень; розробляти та вдосконалювати бізнес-моделі підприємства з урахуванням ринкових тенденцій і потреб споживачів; оцінювати економічні та організаційні ризики, пов'язані з впровадженням цифрових інновацій; формувати ціннісні пропозиції для різних сегментів клієнтів та моделювати їхній користувацький шлях; здійснювати фінансово-економічну оцінку інноваційних ініціатив і цифрових проєктів.</p> <p>Комунікація – вести аргументовані професійні дискусії щодо вибору інноваційних рішень та інструментів цифрової трансформації; ефективно комунікувати в цифровому середовищі, створювати презентації бізнес-моделей та комунікаційні матеріали для представлення інноваційних проєктів; брати участь у групових обговореннях, мозкових штурмах і командних проєктах, спрямованих на розробку або оптимізацію цифрових бізнес-моделей; презентувати ідеї та рішення, пов'язані з розвитком цифрових продуктів, і аргументовано обґрунтовувати їхню цінність для бізнесу.</p> <p>Відповідальність та автономія – самостійно організувати процес аналізу бізнес-моделей і цифрових інновацій; нести відповідальність за достовірність зібраних даних, правильність їх інтерпретації та обґрунтованість управлінських висновків; проявляти готовність до опанування нових цифрових інструментів, методик моделювання та технологічних рішень; виявляти ініціативність у розробці інноваційних підходів до підвищення ефективності бізнес-процесів; забезпечувати дотримання етичних стандартів, принципів цифрової відповідальності та безпеки при розробці й впровадженні цифрових продуктів і сервісів.</p>
--	---

Критерії оцінювання	<p>Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS.</p> <p>Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 80-89% письмових завдань.</p> <p>Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (E) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.</p>
Форма та методи контролю начальних досягнень	<p>Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (<i>тематичний, рубіжний</i>) та підсумковий (<i>семестровий</i>).</p> <p>Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи; складання тематичних контрольних робіт, тестів тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних, практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять</p>

та завдання, що виконуються під час самостійної роботи.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену**, який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали з дисципліни розміщені на гугл-диску НМКД та платформі Moodle, доступ до них здобувачу надається на початку вивчення дисципліни ОК-7, згідно розкладу академічних занять та робочого навчального плану ОПП «Економіка підприємства».

Рекомендовані джерела інформації

Базові підручники та навчальні посібники	<ul style="list-style-type: none">Томашевський О.М., Цегелик Г.Г., Вітер М.Б., Дубук В. І. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2012. 296 с.Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації : монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2024. 593 с. https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46630Голобородько А.Ю., Гусева О.Ю., Легомінова С.В. Цифрова економіка: підруч. Київ: Видавництво ДУТ, 2020. 400 с.Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник. Суми : Університетська книга, 2024. 334 с.Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал : монографія. / Вишневський В.П., Гаркушенко О.М., Князєв С.І., Липницький Д.В., Чекіна В.Д.; за ред. Вишневського В.П. та Князєва С.І.; НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ : Академперіодика, 2020. 188 с.
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	<ul style="list-style-type: none">Орлов В.М., Точиліна Ю.Ю. Цифрові бізнес-моделі та інновації : навчально-методичний комплекс дисципліни [ОПП «Економіка підприємства» зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) для здобувачів другого (магістерський) рівня вищої освіти]. Одеса : ДУІТЗ, 2025. 86 с. [Електр. ресурс].
Інформаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none">Державна служба статистики України https://www.ukrstat.gov.uaЗаконодавча база України https://zakon.rada.gov.uaМіністерство економіки України https://me.gov.uaМіністерство цифрової трансформації України https://thedigital.gov.ua/

Рік введення силябусу – 2025 р.

Затверджено рішенням кафедри публічного управління та цифрової економіки
(Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1)

В. о. завідувача кафедри

Олександра ЦИРА

Гарант освітньої програми

Василь ОРЛОВ

Викладач:

Василь ОРЛОВ

Юлія ТОЧИЛІНА